

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Ex quo sensu sumi poßit firmum argumentum Theologicum. cap. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

literalis, subdit capit. 32. sequente. *Postremo Domine qui Deus es. & nō caro. & sanguis, si quid homo minus videt, nunquid & spiritum tuum bonum, qui deducit me in terram rectam, latere poterat, quid quid etas in eis verbis tu ipse reuelaturus legentibus posteris, etiam si ille, per quem dicta sunt, vnam fortassis ex multis veris sententiam cogitauit.* Similia docet lib. 11. de ciu. cap. 19. Attipulatur autē ratio Augusti. nā vel hoc requiritur ad rationē reuelationis, vel ad autoritatē scriptoris, vel ad aedificationē, ac certitudinē nostram, non ad primū, nam doctores cōmuniter asserunt, & aduersarij admittunt plerōq; sensus mysticos latuisse scriptorem sacrum, nec proinde nō desinunt esse reuelati ex intentione Spiritus Sancti; non ad secundum quoniam, vt scriptor facer non dicatur simplex amanuens, sate est si vel vnum sensum intelligat, qui proinde principalis sit, vt ait D. Augustin. loco proxime citato: nec derogat auctoritati scribæ, si non omnia prorsus arcana, quæ literis continentur, intelligat, dummodo præcipui negotij notitiam habeat. Deniq; ad aedificationē, & certitudinē nostrā parū id facit, quandoquidē principiū firmū totius certitudinis veritatū reuelatarū nititur prima veritate per suos internūtiōs loquente; atq; adeo, siue illi intelligat, siue non, dummodo sententia proponatur à Deo reuelata certissima est, quin vero esto ponant eos intelligere, quid id nobis prodest, quibus incertū est, utrū intellexerint, nec ne. Itaq; sic existimo p̄babile scriptorē sacrū sensus oēs literales percepisse, eosq; verbis suis exprimere voluisse, vt nihilo minus non necessarium, sed solum cōgruū existimem: quia, cum id Deo fuerit facillimū, & magis optandū & accōmodatū officio scriptoris sacri, ita factū fuisse videtur.

XI.

Primum argumentū Medina conciliat aliq̄ probabilitatem sententiæ affirmanti; Verū quia oppositæ sententiæ autores negant ex sensu mystico sumi efficax argumentū fidei, dicent omnia loca, q̄ adducuntur, non explicari cōmodē in sensu mystico, pro qua re consulendus Salmer. vbi supra. Deinde quis cum Medina concedatur ex sensu mystico sumi efficax argumentum fidei modo explicādo ca. seq. adhuc respondēbitur loca aliqua habere duplicē sensum quorū neuter est mystic⁹, vt supra dixi. Ad secundū patet solutio ex dictis, nā scriptor, qui sensum aliquē literale agnoscit, non est purus amanuens. Ad tertiū negādū est antedēdēs, est. n. maxima vtilitas ex multiplici sententiā Spiritus S. vt tali recepta à populis ex interpretatione, & doctrina pastorum, & doctorū Ecclesiæ. Quamuis autē inter-

ueniat equiuocatio, & propterea nonnullū dubiū de vero sensu, non est noua res in sacris literis, vt propter earū profunditatem nō possint interpretes de vero semper intellectu eius cōuenire, & quod ex obscuritate nasci permittit Deus ad acueūdū studiū, & pariendas multiplices expositiones, vt ait Hieron. in c. 12. Dan. cit. quid mirum, nasci quoq; voluerit ex multiplicitate sensuū coniuncta cum aliqua æquiuocatione, quanq̄ vero ea non est propria æquiuocatio, q̄ ad sophistram pertinet, & q̄ proprie dicitur fallacia æquiuocationis, vt rectē notat Syluest. ca. 6. citat. nam hæc proprie tunc interuenit, cū enūciatio est in vno sensu vera, in altero falsa, ex quo p̄betur occasio errandi, quando vero uterq; sensus est verus, & coherens textui, nō inducit ambiguitatem, sed augeat intelligentiā, si uterq; recipiatur. Solutio vltimi argumēti postulabat, vt expēderentur ea loca, q̄ ab authoribus sententiæ affirmantis dicuntur habere plures sensus literales, sed quoniam, vt dixi, hoc cum laude alij p̄stiterunt, & potius ad interpretem sacræ scripturæ, quam ad Theologū pertinet, hoc labore superfedeo: sunt enim, vt apud citatos autores videre licet, aliqua loca, quæ vix, aut nullo modo aliter explicari possunt, quam admittendo duos sensus literales.

Ex quo sensu sumi possit firmum argumentum Theologicum.

CAPVT V.

Nunc vidēdum, vtrum omnes hi sensus, an vero aliquis, & quīsam sita-
prus ad disputationes Theologicas. Michael Medina lib. 6. de recta in Deum fide
c. 25. existimat etiā sensū mysticū, siue spiri-
rituale adhiberi posse ad cōfirmanda dogmata: fundamētū est quoniam scriptura sub
omni sensu vero, & intento à Spiritu S. ad-
hiberi potest ad cōfirmationem veritatis:
sensus autē mysticus est verus, & à Spiritu
S. intentus: quare inferuire poterit ad dif-
cursus Theologicos. Deinde vero probat
ex vsu. Multi frequenter argumenta sumē-
tis ex scripturæ sensu mystico: vt i. ad Cor. 1. ad Cor. 1.
9. nam cum ratione prius suasisset prædica-
torem Euangelij alendum ab ijs, quibus
prædicat, subdit. Nunquid secundum homi-
nem hæc dico, an & lex hæc non dicit. Scriptum
est enim in lege Moyse. Non alligabis os bo-
ni iuranti: nunquid de bobus cura est
Deo? an propter nos vtiq; hoc dixit? nam
propter nos scripta sunt, quoniam debet in
spe, qui

pe qui arat, arare: quod rursus confirmat ex alio sensu mystico, nescitis quoniam, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt, & qui alteri deseruiunt, cum altari participant. eodem modo vsus est ad Galat. 4. ad Hebr. 5. & 7. itemq; ad Hebr. c. 1. cum illud 2. Reg. 7. dictum de Salomone, ego ero illi in patrem, & ipse erit mihi in filium, adducit ad probandum Christi diuinitatem.

I. L.
Econtra vero non oem sensum literalem esse aptum disputationi Theologicæ suadet, quoniam vt ex Magno Dionys. in Epist. ad Titum cõmuniter vsurpant doctores, Theologia symbolica nõ est argumentatiua: atq; adeo loca scripture, q̃ sub symbolis cõtinent veritatẽ, adduci nequeunt ad efficaciter probandum: pleraq; vero, quorum sensus literalis est parabolicus, cõtstãt symbolis, vt cum dicitur Ps. 109. ex vtero ante luciferũ genui te, item cũ Iere. 18. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo, quod loquitur sum aduersus eã, agã & ego penitentia super malo quod cogitauĩ, vt facerem ei, & sexcenta id generis.

III.
Alij ex solo sensu literali sumi volunt efficax argumentũ, ita D. Tho. 1. p. q. 1. art. 10. ad primũ & quodl. 7. q. 6. a. 14. ad quartũ. Abulen. q. 57. in c. 2. Matt. & q. 28. in ca. 13. & q. 25. in li. 1. Paral. c. 22. & q. 19. in ca. 28. & sæpe alibi, Lyrans. in prolo. 2. Biblior. Paul. Burges. in addit. super vtrũq; prolog. Lyrans. Syluest. in rosa aurea, tract. 1. c. 1. regula 3. ca. 2. & 6. & prima parte cõflati q. 1. ar. 22. circa solut. ad primũ. Dried. c. 2. cit. Sixt. Senen. li. 3. biblioth. 1. p. c. 4. Mich. de Palac. q. 6. prol. Castr. li. 1. aduers. hæreses ca. 3. Molin. 1. p. q. 1. ar. 10. disp. 5. Bellarm. lib. 3. de verbi Dei interpret. ca. 3. Salmero. prolog. 19. Fundamentũ est: quoniam sensus mystici sunt innumeri, & noui semper inueniri possunt propter eximiam fecunditatẽ sanctæ scripture, cuius infinitus thesaurũ nondũ est exhaustus: ideo enim fons appellatur, vt notat D. Chrysost. hom. 3. in Genes. ex tot autẽ sensibus, qui traduntur à doctõribus, incertum est, vtrum omnes sint à Spiritu S. ex qua incertitudine redditur dubia veritas cuiusq; sensus non literalis: p̃sertim quia non est ita obuius, sed latens in cortice literæ, ideoq; coniecturis, & discursu extrahendus: in quã deductiõne potest esse deceptio, cum lumine diligentiaque humana nitatur, & hoc argumentandi genere vsus Donatus & eius assecut. vt refert Augusti. lib. de vnitatẽ Ecclesiæ ca. 14. & 19. suam hæresim, siue schisma suadere volebant sumpta occasione ex verbis Cant. 1. Indica mihi vbi pascas, vbi cubes in meridie, ex hoc colligentes Ecclesiam solũ esse ad meridianã plagam Africæ, quam

psi incolebãt. Et eodẽ modo Lutherus ex illo 1. Pet. 2. vos autẽ genus electũ, regale sacerdotium, concludit hæreticã sententiam: nempe omnes Christianos esse Sacerdotes, neque esse differentiam inter Laicos & Sacerdotes. Pro hac sententia refertur Augustin. Epistol. 48. quæ est ad Vincentium Donatistam, vbi sic ait: Quis autem non impudentissime nitatur aliquid in allegoria positum pro se interpretari, nisi habeat etiam manifesta testimonia, quorum lumine manifestentur obscura. Eodem modo D. Hieron. in comment. in ca. 13. Matth. cum retulisset interpretationem quorundam per sãta tria farinae intelligentium sanctam Trinitatem, subiungit: pius quidem sensus, sed nunquam parabola, & dubia enigmatum intelligentia potest ad auctoritatem dogmatum proficere.

Sane in hac quæstione quoad rem ipsam, nulla apparet difficultas, nam sensus ab Spiritu Sancto non intentus non habet infallibilem veritatẽ: & ita si is, qui tanquam mysticus proponitur, non est ab Spiritu Sancto intentus, vim non habet ad dogmata confirmanda. Nec mirum, quoniam non est sensus scripture: nam sensus signi non est omnis is, qui à quouis vidente signum haberi potest, sed qui habetur, & significatur ab eo, profert signũ, quod esse debet expressiui cõceptus, siue sententiæ eius qui eo vtitur. Contra verò, omnis sensus intentus ab Spiritu S. cõtinet infallibilem veritatẽ: atq; adeo secundum se omnis habet infallibilem auctoritatẽ, siue sit literalis, siue mystic, qua in re nõ est vlla dissensio inter autores. Tota difficultas est quoad nos: etenim, vt principiũ aliq; per se notũ sit etiã quoad nos, oportet vt nobis innotescat ex terminis, & q̃ diu iñ nõ penetratur: nõ dicitur per se notũ nobis, similiter esto sententiã aliqua intentã ab Spiritu S. in sacris literis, & ideo infallibiliter vera, quatenus nititur primæ veritati, sit secundũ se principium Theologicũ, non tamen est etiam quoad nos, nisi nobis constet de reuelatione, seu intẽtione Dei volẽtis per verbũ suũ scriptũ illã significare. Et hoc solũ voluit D. Tho. vt patet ex doctrina ipsius quodli.

7. q. 6. art. 14. ad quartum, vbi ait quod ex sensu spiritali trahi non possit efficax argumentum, non nasci ex defectu auctoritatis, sed ex ipsa natura similitudinis, in qua fundatur, quæ potest pluribus adaptari: & ideo præsens difficultas magis consistit in declarando vtrũ sensus mystici sufficĩter consent nobis ad gignendum assensum: si dei infallibilẽ, nã si cõtstent eadẽ certitudine, qua literalis, non minus, ac ille inferuĩt ad stabiliẽda dogmata: atq; adeo videbitur

alicui

1. Pet. 2.

Augustin.

Hieronim.

IV.

S. Thom.

alicui eandē in vtrifq; esse rationē, nā etiam pleriq; sensus literales latent, & aliter, atq; aliter à doctoribus idem locus explicatur: ex qua obscuritate, ac dubio locus eiusmodi, quamdiu non est maior certitudo de sensu literalī, non habet etiam vim, aut auctoritatem irrefragabilem ad dogmata definienda, sed quia vt omnes communiter admittunt præcipua vis scripturæ ad stabilienda dogmata consistit in sensu literalī de eo primum dicam.

V. Dico primum. Sensus literalis proprius p̄bet infallibile argumētū Theologo, hæc est cōmunis, & facillē ostenditur, nā sensus literalis proprius vt plurimū cōstat Ecclesiæ, atq; adeo sufficienter applicari potest nobis tanq̃ sententiā à Deo reuelata: nam quis neget ex illo Deut. 6. *Audi Israel Dominus Deus noster, Dominus vnus est*, rectē ostēdi vnitatem Dei aut ex illo Ioan. 1. *Verbum caro factum est*, ostēdi verbi diuini incarnationē, & sexcenta alia huius generis: q̃ qui negat, eo ipso cēsetur negare mētē, ac sensum eius, qui illa scripsit, & cōsequenter incredulus respectu eius iudicari. Quod si aliquando sensus literalis est obscurus, vt infra dicam: & ideo q̃ diu ex certa regula nō cōstat nobis vtrū hic, aut ille sit intētus ab Spiritu S. non habet firmā auctoritatē, vt firmū, & infallibilē assensum gignat: ac proinde interim nō debemus precipitare sententiam statuendo rem de fide, q̃ non est, vel negando quæ vera est, vtrumq; enim periculum habet: tamen hoc non est commune cunctis sensib. literalibus simplicibus, siue propriis, nam proprius sensus facilius innotescit q̃ metaphoricus, & mysticus, non est tamen negādum ob rerū diuinarū subtilitatē, quibus significandis nō habemus propria vocabula, sed vtimur ijs, quæ loquimur de creaturis, dubitari interdum posse de proprio sensu scripturæ, in quo dubio recurrendum quoq; erit ad normā Ecclesiæ, vt infra dicam.

VI. Dico secundum. Sensus literalis metaphoricus, seu parabolicus frequēter potest vsui esse ad dogmatum stabilimentum, nō tamen semper. Hanc vt ostēdam, obseruo sensum metaphoricum, seu parabolicum frequēter esse talem, vt non sit minus clarus, & perceptibilis quam proprius: eiusmodi sunt sententiæ harum orationū, *prætarident, quid faciat latas segetes, mitte agnum Domine dominatorem terræ*. Isai. 16. *Oculi Domini super iustos* Psalm. 33. & similes: alij sunt magis absconiti, ac reconditi, qui non consistunt solum in translatione vnius verbi, sed in toto orationis contextu: qualis est parabola zizaniorum, parabola feminis ia-

Et in viam, in spinas &c. q̃ discipuli nō intelligētes dixerūt Christo Domino Mat. cap. 13. *ed. sere nobis parabolam istam*, & alia eiusdem generis. Hoc posito facile ostenditur assertio quoad priorē partē, quæ est de mente doctorū assertentium huiusmodi sensum esse literalem, quos retuli ca. 2. nu. 3. nullus enim negat ex sensu literalī posse desumi efficax argumentum; Probatur vero, quoniam locus scripturæ, cuius sensus constat, est aptum fundamentum dogmatum: at sensus metaphoricus, frequēter constat non minus, quam simplex, & proprius: ergo ex illo desumi potest argumentum fidei: Assumptio cōstare potest exemplis, nam ex illo Ier. 18. *Si gens illa penitentiam egerit, & ego penitentiam agam*, satis aperte colligitur de fide Deum parcere verē penitentibus, q̃ vis verba illa, *ego penitentiam agam*, non propriē, sed per metaphorā dicantur de Deo: & ex illa Psalm. 33. *Oculi Domini super iustos, & aures eius in preces eorum*, de fide cōstat Deum habere peculiarem prouidentiam iustorū, & exaudire orationes ipsorum, quamuis sensus sit metaphoricus tribuens Deo aures, & oculos, quæ caret, plura alia eiusdē generis occurrunt passim in sacris literis. Hoc sensu non semel vsus est August. lib. vnico contra Donatist. post collationem, probans ex parabola sægenæ missæ in mare, itemq; ex parabola zizaniorū in Ecclesia militante non necessario oēs debere esse bonos, sed permittos etiā bonis malos, qui separabūt ab inuicē in die iudicii, quando extrahetur sægena, & boni ligētur in vasa, mali verō mittentur foras. Secunda pars eiusdē assertionis est de mēto Hiero. vbi supra, loquitur. n. de sensu parabolico dubio, qui nō facit certitudinē fidei nec p̄ficat ad dogmatū auctoritatē: similiter loquitur D. Aug. ibid. citat. & in hoc sensu accipi debet, quod ait Magn. Dionys. cum Theologiā symbolicā docet nō esse argumentatiuā, quādo scil. est incerta, & obscura symboli significatio, vt si scriptura sacra vtatur metaphora leonis, & aliunde non cōstet verus, ac germanus sensus, ex tali loco nihil certi concludi potest, quoniam vt ait Diu. Tho. quodlib. citato hac ipsa de re loquens, *Imen leo* propter diuersas proprietates significati proprii transferri potest per metaphoram ad significādum Deum, regem, diabolum: & ita nisi aliunde cōstet verus sensus, ratione huius dubij locus eiusmodi non præbebit efficax argumētum fidei. Huiusmodi sunt pleriq; in cantico canticorū: tot. n. sensus literalis est metaphoricus: & quis nā germanus sit, multis in locis ignoratur propter obscuritatē scripturæ.

& mul.

Deut. 6.

Ioan. 1.

Isai. 16.

Psalm. 33.

Matth. 13.

Ierem. 11.

Augustin.

Hieronim.

Augustin.

Mag. Dionys.

S. Thom.

& multiplicem doctorū interpretationē; simile est illud Esau. 18. *V. a terra cymbalo alarum, quae est trans flumina, &c.* propter crebras enim metaphoras proprius sensus literalis manet obscurus, ac dubius quoad nos. plura his similia sunt in sacris literis, quorum sensus literalis quoad nos est ignotus, ideoque non habet vim astruendi aliquid de fide.

VII. Dico tertium. Nonnulli sensus mystici etiam quoad nos habent vim, & autoritatē infallibilem: eam tamen non habent quatenus p̄cipis mystici sunt, nisi aliunde infallibiliter constet eiusmodi esse. Prima pars traditur à Bann. 1. p. q. 1. ar. 10. dub. ult. & Galarz. li. 3. instit. c. 7. neq; ab ullo negatur. Ostenditur autē, quoniam omnis sensus, quē nobis certo cōstat esse intēdū à Spiritu S. habet autoritatem fidei: ex scriptura vero cōstat nonnullos sensus, qui mystici cōmuniter habētur, esse intentos à Spiritu S. ergo ex illis sumi potest argumentū infallibile. Assumptio patet: Nam ex Paul. ad Rom. 9. habetur Iacob. & Esau. esse figurā populi gentilis, ac iudaici. & ita recte ex loco Malach. 1. *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, colligitur reprobatio synagogae, & vocatio atq; electio gentium: item illud Osē 11. *ex Aegypto vocavi filium meum*, Matt. ca. 2. adimpletū esse dicit, cum Christus in Aegyptum fugiens postea rediit in terram Israel: ex quo cōstat reditū Christi saltem mystice significari prophetia illa Osē, atque adeo ex eo loco infallibiliter constat reditus Christi ex Aegypto. Mirro alia huius generis, q̄ passim occurrēt. Secūda pars est de mente negantiū ex sensu mystico sumi argumentū fidei efficax, & facile probatur, quoniam signū indifferēs de se ad plura significanda, & ex instituto impositū ad aliquid determinate significandū, nō habet vim significandi quoad illos, qui ignorāt eius institutionē, & impositionē: at figurā, siue res per verba scripturę per se primo significata, nō sunt signa naturalia, ac determinata ex se ad significanda obiecta sensus mystici: sed indifferētia, & instituta ad placitū Dei intēdētis per eas significare alias in sensu mystico, ergo nisi cōstet nobis institutio Dei volentis per eiusmodi figuras hoc potius, q̄ illud significare, certo deprehendi nequeunt sensus mystici ex lēctione, & intelligētia scripturę secundū sensum literalem. Quomodo verō certo deprehēdi possit sensus siue mysticus, siue literalis, inferius dicam. Nunc hoc solū contendo, ex p̄cipua lēctione & studio singulorū locorū non posse certo cōstare, quāvis sit sensus mysticus, quīs probabiliter ex rerū cō-

ueniētia sumi possit, & in hoc est differentia inter spirituale, ac literalem: quod literalis quīs propter obscuritatē sacrarū literarū, & mysteriorū profunditatē interdū lateat, saepe tamen est apertus, & ex sola lēctione cōstat, ut magna ex parte videre est in euangelis: at mysticus ex p̄cipua verborū lēctione, nunq̄ cōstat, nisi quando vnus locus explicat alterius allegoriā, aut tropologiam: ideoq; Patres sensum literale comparāt cortici, intra quē latēt recōditi sensus mystici: ita loquitur Bern. ser. 4. in Cāt. & Bernard. Greg. Naz. ad Nemes. est, inquit, in scripturis nostris duplex sensus, alter internus, ac spiritualis, alter externus, nec litera corticē excedēs, ille à paucis perspicitur, hic à plerisq; intelligi potest.

Ex dictis occurri facile potest omnib; obiectionib; & duae extremæ sententiæ conciliari. Nam, qui negat ex sensu mystico sumi efficax argumentū ad dogmata, loquitur ad sensum secundę partis nunc explicatę: qui vero aiunt, ad sensum primę: sic enim expressē se explicat Medin. vbi supra Medina. §. Valent ergo, vbi postquam cōcludit à sensu mystico valere argumenta, subdit *quauis non à quocumq; sed quae à semel iam recepto, & approbato neciuntur: nam à mystico sensu, quem sibi quisq; voluntarie confinxit, producta argumenta valere non dicimus*, & in fine ait à figuris, quando tales publice habebantur, & quando iam semel fuerat statutū earū rerū esse typos, nō inualidas rationes produci. Id vero, quod ibi dē subdit, nimirū à sensu mystico sumi efficaciores rationes, quam à literalī, dictum videtur per exaggerationē: nam, cum vterq; sensus innitatur autoritate diuina, si vtrumq; constet esse à Deo, æquē firmū argumentū ex vno, atq; ex altero sumi debet. Porro primū argumentū pro ipsius opinione adductū solu cōcludit sensum mysticū secundū se habere infallibile autoritatē, quatenus intentus est à Spiritu S. cum quo stare potest, ut non sit quoad nos, quamdiu non constat: ut re ipsa non constet ex sola lēctione, aut intelligentia literalis sententiæ, qua continetur. Ad argumentum sumptum ab autoritate, & vñ Diui Paul. dicendum hoc ipso quo Diu. Paul. spiritu Dei afflatus loca illa scripturę interpretatur secundum sensum mysticum, constare nobis de veritate illius: & consequenter omnes sensus eiusdē generis traditos in Euangelio, aut quauis alia scriptura canonica habere infallibile autoritatem. At, inquit D. Paul. sumebat argumentum ab eiusmodi sensu, seu à scriptura secundū eo sensu: & proinde opus erat, ut iam antea sensus ille haberet etiā quoad nos autoritatē, alioquin friuola esset eius argumentatio.

Hæc dif-

VIII.

Hæc difficultas longiorem exigit explicationem quam ut in solutione argumenti comode tradi possit: ideo nunc breuiter respondeo argumentationes, quæ in sacris literis continentur, posse considerari dupliciter: nempe vel ut solo discursu humano fieri, & concipi possunt, vel ut nituntur inspiratione diuina; si priore modo consideretur, non semper sunt necessaria: qualis est illa eiusdè Apostoli 1. Cor. 15. *Si mortui non resurgunt, neq. Christus resurrexit*: quoniam non repugnat secundu se, ut Christus resurgeret, quous alij mortui non essent resurrecturi: et si reuelatu non fuisset resurrectione Christi esse causam resurrectionis nostræ, collectio illa esset solūmodo probabilis; at Apostolus utens illa argumentatione ex instinctu diuino hoc ipso infallibiliter arguit: quoniam ipsa argumentatio est infallibilis, quoad connexionem consequentis cum antecedente. Eodè modo, cum ex scriptura sumpta secundū sensum mysticū arguit ad stabiliendu aliquod dogma, si sensus ille mysticus antea notus, ac certus erat, tunc argumentatio à quocūq; fieret necessaria foret, quæ ratione cum Paulus in epist. ad Hebr. cap. 1. ex illis verbis. 2. Reg. 7. & 1. Paral. 22. *Ego ero illi in patrem, & ipse erit mihi in filiu*, colligit diuinitate Christi, cum tamen verba illa, ad literam intelligatur de Salomone, rectè ad homines argum. etabatur, apud quos receptissimū erat Salomonē esse typū, & figuram Christi: si vero sensus antea fuisset obscurus, ac minime receptus, tunc Apostolus argumetur ut Magister, assertionem suam supponendo veritatem antecedentis, & ex eo sic posito inferendo consequens, ut patet in loco illo sumpto ex Deut. 28. *Nūquid de bob? cura est Deo?* supponit quippe boues triturantes esse typū cōcionatorū verbi Dei, deinde vero ex dicto illo, *nō alligabis os boui trituranti*: deducit p̄dicatōrē Euāgelij ex Euāgelio viuere, posse, ac debere, & quæ ad modū pleraq; alia in suis epistolis magistraliter dicit nō p̄bando, sed Apostolica autoritate asserendo, ac docendo, ita boues eos fuisse typū p̄dicatōrū suæ autoritate cōfirmat. Ad argumentū oppositæ sententiæ respondetur, licet nonnulli sensus literales parabolici, quia obscuri sunt, & incerti, nō sint quoad nos apti ad faciendā fidē infallibilē, tamen hoc nō esse commune omnibus, sicuti est mysticis: qui nisi aliunde cōsent, ex solo loco, quo continentur certo deduci nequeunt sola ratione, ac discursu naturali absq; inspiratione diuina: at literales etiā metaphorici non necessariō indigent alio testimonio reuelato, ut patet cum Christus Dominus dictus est à Ioanne Baptista *Agnus Dei*, ab Euangelista *Lux vera*,

Ioan. 1. aieipio *ignum viride*, Luc. 24. *Veritas*, Ioan. 14. à Malach. cap. 4. *Sol iustitiae*, & sexcenta alia, quorū sensus sola lectione, & mediocri attentione innotescit propter affinitatem metaphoræ. Argumentum adductum pro communi sententia solum probat id, quod à me dictum est, scilicet sensus mysticos nisi aliunde confiter, non habere vim probandi.

Quomodo eruenendus verus sensus scripturæ.

CAPIT. VI.

Quemadmodū, ut vtamur principiis scientiarū naturalium, opus est notitia simplici terminorū, ex qua pendet euēdens assensus ipsorum, ita, ut Theologus vtatur principiis reuelatis, oportet, ut percipiat sententiā Dei reuelantis: nam q̄ diu ignorat, quid ab eo reuelatu sit, haudquā potest ex fide attendere, & habere principia discursus Theologici. Idcō Christus Dominus Luc. 24. Apostolis primis Ecclesiæ magistris, *Aperuit sensum, ut intelligerent scripturas*: hoc donū si omnes Theologi haberent, cōpendiaria via tenderent ad scientiā: sed quia nō oēs Apostoli, non omnes Prophetæ, opus est studio, oratione, & cōmentatione ad verū sensum assequendū, nam vt ait Diu. Hieron. citat. ab Anton. 3. p. tit. 5. Hieron. c. 1. §. 1. *Quod Apollolis suggerebat Spiritus S. hoc alius cōfert quotidiana in lege Domini meditatio*: Sed quoniam, vt ait Clem. Rom. & habetur dist. 37. c. *Relatu est, non secundū propriū ingenii intelligentiā legi, aut doceri debet scriptura*, oportet breuiter tradere modū deprehendendi verū sensum eius sub ea certitudine, quæ ad speculationē Theologicā requiritur. non est autem animus tradere normas rectè interpretandi, quod spectat ad sacræ paginæ interpretes, cōsultatur Pagnin. libr. 1. v. l.agog. ad sacras literas, Cathar. in cl. uib scripturæ, Sebastianus Episcop. Oxoniens. in regulis de sensib. scripture, Franciscus Ruizius in regulis intelligendi scripturas sacras, Salmer. to. 1. in Euangelia prolog. 9. 10. 11. 12. 19. & 20. sed solum intendo explicare, quanam sit norma infallibilis, quæ probabilis veri sensus scripturæ: ut ex eo Theologus argumentari possit.

In primis autē reiicienda est temeraria p̄sumptio hæreticorum: qui sacras literas perspicuas, & faciles intellectu dicūt, atque adeo non alia diligentia, aut examine opus esse, præter q̄ nuda lectione ipsarum, hoc enim repugnat ipsis scripturis, patribus, & experientiæ: si scripturæ cuilibet peruia sunt, cur Christus dixit Iudæis, Ioan. 5. *Servatamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitæ æternam*

1. ad Cor. 15.

ad Hebr. 1.

2. Reg. 7.

1. Paral. 22.

Deut. 28.

Ioan. 1.

Luc. 24.

Ioan. 14.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.

Malach. 4.